

Sygn. akt IV CSK 425/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
w B.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 kwietnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 maja 2009 r.,

**oddala skargę i zasądza od strony powodowej na rzecz
Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa
kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

W pozwie z dnia 10 października 2008 r. powód Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w B. wnosił o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę [...] kwoty 83 353,37 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2008 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Kwota dochodzona w pozwie stanowi równowartość świadczeń, jakie powód jako pracodawca wypłacił pracownikom wraz z odsetkami i składkami, jakie powód odprowadził na ubezpieczenie społeczne (ZUS).

Powód Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej powstał na mocy zarządzenia Nr 181 Wojewody z dnia 12 sierpnia 1998 r., w którym nastąpiło przekształcenie Zespołu Opieki Zdrowotnej w B. (będącego państwową jednostką budżetową) w Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w B., który w dniu 1 grudnia 1998 r. wpisany został do Krajowego Rejestru Sądowego.

Wyrokiem z dnia 17 maja 1999 r. sygn. P 6/98, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepisy § 11 i § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia (Dz. U. Nr 51, poz. 316 ze zm.) są niezgodne z art. 66 ust. 2 Konstytucji oraz z art. 298 i 128 Kodeksu pracy.

Powyższe orzeczenie spowodowało szereg pozwów składanych do sądu pracy przez lekarzy zatrudnionych przez powoda, w których domagali się oni zasądzenia wynagrodzenia za pełnione dyżury, w tym za okres do końca listopada 1998 r., kiedy to byli jeszcze pracownikami powoda, jako państwowej jednostki budżetowej. Przed Sądem Pracy w L. zawisło łącznie 8 spraw, które zakończyły się wyrokami zasądzającymi należności od powoda jako pracodawcy, a oddalającymi powództwo w stosunku do Skarbu Państwa.

Przedmiotem żądania powodowego Szpitala posiadającego osobowość prawną jest roszczenie regresowe do Skarbu Państwa – Wojewody o zwrot wypłaconych przez szpital świadczeń pracowniczych lekarzom za pracę w godzinach nadliczbowych w okresie, kiedy ten Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w B. był jednostką budżetową Skarbu Państwa (państwową

jednostką budżetową). Jako podstawę prawną żądania wskazano art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Nie było przedmiotem żądania roszczenie o zwrot tego rodzaju świadczeń wypłaconych przez powoda jego pracownikom za okres, kiedy powodowy SP ZOZ był już osobą prawną, to jest po dniu 1 grudnia 1998 r. Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy w L. oddalił powództwo.

Zdaniem Sądu I instancji, usprawiedliwione co do zasady roszczenie powoda nie mogło być uwzględnione. Roszczenia składające się na dochodzoną pozewem kwotę zostały w procesach „pracowniczych” w całości oddalone w stosunku do Skarbu Państwa – Wojewody [...]. Skutkuje to koniecznością oddalenia powództwa z uwagi na przepis art. 365 § 1 k.p.c., zgodnie z którym orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył apelacją powód. Sąd II instancji wyrokiem z dnia 7 maja 2009 r. apelację oddalił. Sąd Apelacyjny zauważył, że stan faktyczny w sprawie został ustalony prawidłowo, sąd odwoławczy w pełni go podziela i przyjmuje jako własne ustalenia. Nie stanowił on ponadto przedmiotu sporu w toku procesu. Prawidłowa jest również zawarta w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji analiza prawa materialnego, którą sąd odwoławczy również akceptuje i przez to nie jest celowe jej ponawianie.

Zdaniem Sądu II instancji, Sąd Okręgowy prawidłowo zinterpretował art. 365 § 1 k.p.c. i jego skutki dla możliwości dochodzenia roszczeń objętych pozewem. Uwzględnienie powództwa wobec powoda i oddalenie powództwa – w tym samym procesie wobec Skarbu Państwa – Wojewody rodzi taki skutek, że inne sądy, organy państwowe oraz organy administracji publicznej rozstrzygające w sprawach innych niż karne (§ 2 art. 365 k.p.c.) są związane prejudycjalnie, czyli nie mogą dokonać odmiennej oceny prawnej roszczenia niż zawarta w prejudykacie, ale także nie mogą dokonać odmiennych ustaleń faktycznych.

Związanie stron oraz prejudycjalne związanie innych organów określane są jako pozytywny aspekt prawomocności materialnej. Skoro w procesach „pracowniczych” powód i pozwany brali udział po tej samej stronie tj. po stronie

pozwaney, od której dochodzone roszczeń i zapadły prawomocne rozstrzygnięcia, w których od powoda zasądzone określone kwoty, a w stosunku do Skarbu Państwa oddalono żądanie, to w takiej sytuacji instytucja regresu w ogóle się „nie otwiera” (nie może mieć zastosowania), gdyż przesądzone w tych wyrokach o braku odpowiedzialności Skarbu Państwa co do tych roszczeń.

Powyższej analizie nie niweczy podnoszony przez skarżącego wywód, że zapadły w sprawie wyrok nie ma powagi rzeczy osądzonej pomiędzy kilkoma osobami występującymi w procesie po jednej stronie. Należy zgodzić się z powyższym twierdzeniem, mającym wsparcie we wskazanym przez skarżącego orzecznictwie Sądu Najwyższego z tym, że nie decyduje to bynajmniej o wadliwości zaskarżonego wyroku. Gdyby zachodziła powaga rzeczy osądzonej między stronami tego procesu to wówczas zachodziłaby podstawa do odrzucenia pozwu, a nie do oddalenia powództwa. Podobnie, z punktu widzenia oceny prawidłowości zaskarżonego wyroku nie ma znaczenia przyczyna (przedawnienie), dla której oddalono powództwa wobec Skarbu Państwa w procesach „pracowniczych.”

W skardze kasacyjnej powód zarzucił „naruszenie prawa materialnego”, tj.: art. 365 § 1 k.p.c. przez błędną jego wykładnię i przyjęcie przez Sądy pierwszej i drugiej instancji, że oddalenie w postępowaniach przed sądami pracy, z uwagi na przedawnienie, roszczeń pracowników powoda w stosunku do pozwanego *in solidum* (oprócz aktualnego pracodawcy) Skarbu Państwa – Wojewody L. (i zasądzenie w tej sytuacji dochodzonych należności w całości od SP ZOZ w B.) oznacza, że pomimo spełnienia przez powoda zasądzonych na rzecz pracowników świadczeń także w części obciążającej Skarb Państwa – Wojewodę [...] nie mogą być one zwrotnie od Skarbu Państwa – Wojewody dochodzone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pozostaje poza sporem, że istnieją prawomocne wyroki sądu pracy, w których oddalono roszczenia pracowników powoda wobec Skarbu Państwa.

W skardze kasacyjnej powód domaga się zasądzenia kwoty objętej tymi wyrokami od Skarbu Państwa wskazując, że był on odpowiedzialnym za zapłatę tych kwot, gdyż częściowo w czasie gdy roszczenia pracowników powstały powód był jednostką organizacyjną Skarbu Państwa oraz, że jak wynika z uzasadnienia wyroków oddalenie powództwa wobec Skarbu Państwa nastąpiło ze względu na podniesiony zarzut przedawnienia tych roszczeń. Skoro więc roszczenie powoda wobec Skarbu Państwa jest roszczeniem istniejącym, to na mocy art. 518 § 1 pkt 1 k.c. może on żądać jego zasądzenia na swoją rzecz. Stanowisko takie nie znajduje jednak podstaw prawnych.

Skoro istnieją prawomocne wyroki oddalające powództwo pracowników wobec Skarbu Państwa, to z art. 365 § 1 k.c. wynika, że także sądy orzekające w sprawie jaką powód wytoczył Skarbowi Państwa są nimi związane. Wprawdzie o roszczeniu pracowników wobec Skarbu Państwa już prawomocnie orzeczono, to w rozpoznawanym sporze nie mamy do czynienia z res iudicata. Sprawa ta toczy się pomiędzy podmiotami, które występowały po stronie pozwanej w poprzednich procesach, a więc nie pomiędzy tymi samymi stronami, powództwo nie podlega więc odrzuceniu. Rodzi się jednak pytanie, czy skoro już w innym postępowaniu przesądzone, że Skarb Państwa nie odpowiada z tytułu roszczeń pracowniczych, to ma to znaczenie dla rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie. Gdyby dopuścić do uwzględnienia roszczeń powoda, to w obrocie istniałyby dwa wyroki. Z wyroku sądu pracy wynikałoby, że Skarb Państwa nie odpowiada za roszczenia związane z wypłaconym lekarzom wynagrodzeniem za godziny nadliczbowe, a z wyroku w rozpoznawanej sprawie, że taka odpowiedzialność istnieje. Powód opiera powództwo na art. 518 § 1 pkt 1 k.c., czyli na twierdzeniu, że przysługuje mu od Skarbu Państwa zwrot równowartości długu, który on zapłacił. Zasądzenie roszczenia od Skarbu Państwa, na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c., byłoby więc zupełnie sprzeczne z sentencją prawomocnego wyroku sądu pracy, w którym stwierdzono, że wierzytelność wobec Skarbu Państwa nie zasługuje na uwzględnienie, a więc że jego dług nie może być przymusowo wyegzekwowany. Jeżeli więc prawomocnym wyrokiem oddalono powództwo o zasądzenie w stosunku do jednego z dwóch podmiotów, to takie oddalenie powództwa, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c., jest także wiążące w procesie, w którym ten

od którego zasądzono roszczenie dochodzi, na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c., zwrotu zapłaconej kwoty stanowiącej równowartość długu drugiego podmiotu, wobec którego orzeczono oddalenie powództwa.

Powód podnosi, że skoro w art. 518 § 1 pkt 1 k.c. mowa jest o zapłacie długu, to jego roszczenie powinno zostać uwzględnione, gdyż podstawą oddalenia powództwa wobec Skarbu Państwa był zarzut przedawnienia roszczenia, czyli dług Skarbu Państwa w dalszym ciągu istnieje, tyle tylko że nie może być przymusowo wyegzekwowany. Stanowisko to nie zasługuje na uwzględnienie z dwu powodów. Po pierwsze, za ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego można uznać stanowisko, że sąd rozpoznający inną sprawę związany jest tylko sentencją wyroku, nie zaś ustaleniami faktycznymi i ocenami prawnymi zawartymi w jego uzasadnieniu (wyroki: z dnia 6 lipca 1934 r., C III 313/33, Zb.Urz. 1935, p. 67; z dnia 16 lutego 1937 r., C II 2507/36, OSP 1937, p. 727; z dnia 17 września 1957 r. I CO 20/57, OSPiKA 1958, p. 261; z dnia 17 grudnia 1976 r., III PR 187/76, OSPiKA 1978, p. 45; z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07 niepubl.; z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 702/04 niepubl; z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98 niepubl.). Nawet zaś dopuszczając wyjątkowo do uwzględnienia tego co wynika z uzasadnienia musielibyśmy doprowadzić do sytuacji, której nie można akceptować na tle art. 365 § 1 k.p.c. W jednym postępowaniu sąd uwzględniając zarzut przedawnienia uznaje, że dług Skarbu Państwa nie może zostać przymusowo wyegzekwowany, a w drugim postępowaniu orzekałby, że Skarb Państwa byłby zobowiązany do przymusowego zaspokojenia tego długu.

Mając na uwadze powyższe względy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.